

המביא פרק רביעי ביצה

לא

עין משפט
נר מצוה

י א מיי פ"ב מהלכות
י"ט הלכה יד טושי"ט
א"ח סי' תקף סעיף ג'
יח ב מיי ט' הלכה טו
טושי"ט ט' סעיף ד'
יט ג מיי ט' הלכה יד
טושי"ט ט' סעיף ג' :

רבינו הגנאל

מתני' מביאין עצים
מן השדה מן המכונס,
ומן הקרפף אפילו מן
המפוזר. אמר רב יהודה
אמר שמואל אין מביאין
עצים אלא מן המכונסין
שבקרפף. ואקשיתן עליה
היא אגן [נתון] מן הקרפף
ואפילו מן המפוזרים
שבקרפף. ונפרקין מתני'
וחיהי' רבי יוסי לומר
יהודה ה"א, ותיבא אי"ד
שמעון כל אלעזר לא
נחלקו בי"ש ובי"ה על
המפוזרים שבשרות כ"ו,
וה' נתן חולק עליו
בחוטפתא. אמר רבא
עלי קנים ועלי גפנים
להו כמפוזרין דמו ואסורי.
ואי אתמח עלייהו מנא
דלא ליברדינהו זיקא שור.
איבעיא להו ר' יוסי
לקולא קאמר דשמעון ליה
לר' יהודה דאמר איהו
קרפף כל שמוך לעיר
והוא דאית ליה פותחת.
וכי ר' יהודה תרתי,
סמוך לעיר ופותחת, ואמר
לו ר' יוסי בחדא סגי,
כל שיש לו פותחת אפילו
אינו סמוך לעיר, אלא
ברחוק בתוך התחום שבת
שיר, והיינו לקולא. או
דלמא ר' יהודה חזא
בעי סמוך לעיר בלבד,
וא"ל ר' יוסי והוא
שנכנסין לו בפותחת,
נמצא לר' יוסי דבעי
תרתי סמוך לעיר ופותחת
והיינו לחומרא. ופשטינא
מדוקא דמתניתין דקתני
כל שנכנסין לו בפותחת,
נמצא דר' יהודה בעי
ר' יהודה סמוך לעיר
בלבד בעי, ור' יוסי הוא
דבעי תרתי אי הכי והוא
שנכנסין לו בפותחת והו'
ליה למיתני, אלא ש"מ
לקולא ש"מ. אמר רב סלא
אי"ד וכאי הלכה כר' יוסי.
מתני' אין מבקעין [עצים]
לא מן הקורות כ"ו.

מן הקרפף ואפילו מן המפוזר. תימה הא הוי מעמלא דהוא אז
מלאכה ו"ל דלא שייך עמור אלא במקום שגדילים סביב
דמוכח דפרק כלל גדול (שבת דף עג.): **איבעיא** להו היכי קאמר
ב"ש שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת וכו'. אצל לא גרס ר'
יוסי לקולא או לחומרא דא"כ משמע

דמספקא ליה דרבי יוסי שמה הוא
מתמיך יותר מת"ק ולא היא דהא
במלמיה דרבי יהודה נמי מספקא
ליה היכי קאמר אלא ה"ג היכי קאמר
וכו' והכי פ"י כל סמוך לעיר וגם
אית ליה פותחת ובעי רבי יהודה
תרתי לחומרא דאע"ג דסמוך בעי
פותחת והא דלא פ"י דצדכיו פותחת
משום דקסבר סתם קרפפות יש להן
פותחת ואתא רבי יוסי למימר הו"ל
ואית ליה פותחת ואפילו רחוק מן
העיר נמי וא"כ שמעינן מדתלי טעמא
דאינו סמוך שרי צפותת מכלל
על המפוזרים שבקרפף ועל המכונסין
שבשרות שבי"ת שמאי אומרים לא יביא
ובית הלל אומרים יביא אמר רבא בעלי
קנים ועלי גפנים אף על גב דמכנפי להו
ומותבי כיון דאי מדלי זיקא מברד להו
כמפוזרים דמו ואסורין ואי אתנה מנא
מאתמול עלייהו שפיר דמי: איזהו קרפף
וכו': אבעיא להו היכי קאמר כל שסמוך
לעיר והוא דאית ליה פותחת ואתא ר' יוסי
למימר כיון דאית ליה פותחת אפילו בתוך
התחום שבת נמי או דלמא הכי קאמר כל
שסמוך לעיר בין דאית ליה פותחת בין
דלית ליה פותחת ואתא ר' יוסי למימר אפי'
בתוך התחום שבת ודוקא דאית ליה פותחת
אבל לית ליה פותחת ואפילו סמוך לעיר נמי
לא ת"ש מדקתני ר' יוסי אומר כל שנכנסין
לו בפותחת ואפילו בתוך התחום שבת
ש"מ רבי יוסי תרתי לקולא קאמר ש"מ
אמר רב סלא אמר רבי ירמיה הלכה
כרבי יוסי להקל: **מתני'** אין מבקעין
עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה
שגשברה כיו"ט ואין מבקעין לא בקרדום
ולא במגרה ולא במגל אלא בקופיץ: **גמ'**
והאמרת

אית ליה פותחת בין לית ליה פותחת א"כ
למתני כל שנכנסים וכו' אלא הכי הוה ליה למתני רבי יוסי אומר
א"כ יש לו פותחת אפילו א"כ היה צדוף התחום שרי הא א"כ
סמוך שרי צלל פותחת ומדנקט כל משמע דיש קרפפות דאין
להן פותחת רבי יוסי ודאי תלי טעמיה צפותת דוקא בין סמוך
בין רחוק אצל ללישנא קמא ויחא דמצינא לפרושי דרבי יוסי
תרתי לקולא אמר ויחא לישן כל שנכנסין דמאי אמרת הוה ליה
למתני א"כ יש לו פותחת אדרבה אי הוה קאמר דכל הנכנסין
משמע דרבי יהודה לא קמיירי צפותת וליחא דעל כרחיך רבי
יהודה צפותת איירי אצל ללישנא דכל שנכנסין לו צפותת
משמע דמיירי צפותת שא"כ תמני לומר דלא מיירי רבי
יהודה צפותת א"כ כן רבי יוסי אי אמר תרתי לקולא קשיא
ליה דמאי כל דמשמע דאיירי רבי יהודה צפותת אדרבה
רבי יהודה לא מיירי צפותת אלא הוה ליה למתני א"כ יש לו
פותחת (א) והכי משמע לקמן מתוך פירוש רש"י תא שמע מדקתני
רבי יוסי וכו' דהכי משמע מדנקט רבי יוסי לישנא דכל הנכנסין
ובסיפא דמלמיה לאטריך לסיים ואפילו בתוך תחום שבת ש"מ
דרבי יוסי תרתי לקולא קאמר דאי רבי יוסי צפותת תלי טעמיה
דוקא ואפילו הוה סמוך בעי פותחת לא הוה ליה לסיימי ואפילו
בתוך התחום אלא הכי הוה ליה למימר רבי יוסי אומר כל שנכנסין
בה צפותת דמאי אמרת דאטריך לסיימי רבי יוסי אומר (ב) בתוך
תחום שבת לטעמיה לתירי צפותת אפילו רחוק מלישנא דכל
הנכנסין נפקא וכו' דהכי קאמר כל הנכנסין צפותת שרי
אפילו ברחוק אמאי מסיים דצדכיו אפילו בתוך תחום שבת
אלא ש"מ דלא בעי לרחוק אלא דוקא למשרי שאינו רחוק
וה"ק

מתני' מביאין עצים. המלושים מן השדה שנתן המכוס כיו"ט:
מן המכונס. א"כ נכנסו מערב י"ט דגלי דעמיה דעלייהו סמוך ואינו
מוקף אצל המפוזרין מוקפין: ומן הקרפף. שהוא משתמר ומוקף
סביב אפילו מפוזרים שבו לא הקלה מדעמו: סמוך לעיר. משמע:

אפילו בתוך תחום תחום שבת. כסופו:
גמ' יחידא הוא. רבי שמעון בן
אלעזר קאמר לה דלמא בית הלל
הכי שרו ופליגי רבנן דעליה: **מפוזרין**
דמו ואפילו לא פותחת הרוח דמסתמא
לא סמכה דעמיה סבר מנדר להו
זיקא: ואי אסתא מנא עליהו.
להכניחן שפיר דמי דסמכה דעמיה:
רבי יוסי לקולא או לחומרא קאמר לא
גרסינן דהא מלמיה דרבי יהודה נמי
מבעיה לן היכי קאמר וה"ג אבעיא
להו היכי קאמר כל הסמוך לעיר
והוא דאית ליה פותחת ואתא ר'
יוסי למימר כיון דאית ליה פותחת
אפי' בתוך תחום שבת נמי או דלמא
ה"ק כל סמוך לעיר בין דאית ליה
פותחת בין דלית ליה פותחת ואתא
רבי יוסי למימר אפי' בתוך תחום
שבת דוקא דאית ליה פותחת אצל
דלית ליה פותחת אפילו סמוך לעיר
נמי לא הא שמע מדקתני רבי יוסי
אומר כל שנכנסין לו צפותת ואפילו
בתוך תחום שבת ש"מ רבי יוסי תרתי
לקולא קאמר. והכי פ"י היכי קאמר
מתני' כל סמוך לעיר והוא דאית
ליה פותחת מפתח משתמר והאי
דלא תנא ליה כהדיא משום דקא סבר
סתמין יש להן פותחת ואסתם קרפפות
אמרה למלמיה ואתא רבי יוסי למימר
כיון דאית ליה פותחת לא צענין סמוך
וממילא דאי לית ליה פותחת צענין
סמוך ואסתמי בהכי מדתלל שריחא
צשאין סמוך צפותת מכלל דסמוך
צלל פותחת נמי שרי ומיקל בתרתי
דרבי יהודה בעי תרתייהו ורבי יוסי
סבר צדכא סגי צשאו שמהא ש"ס:
או דלמא. כל סמוך לעיר דקאמר
ת"ק בהכי תלל טעמיה כיון דהוי
סמוך בין דאית ליה פותחת בין דלית
ליה ואתא רבי יוסי למימר הטעם
תלוי צפותת בין סמוך בין רחוק
והכי קאמר כל שנכנסים לו צפותת הוה דמותר ואפילו הוה בתוך
תחום שבת דלא מתלי טעמא כסמיה כלל: סריס לקולא קאמר.
כלומר מדרבי יוסי נשמע לרבי יהודה דלא תרתייהו בעי ורבי יוסי
בתרתי אקיל דמכשיך בסמוך צלל פותחת וצפותת צלל סמוך
דשמעינן לרבי יהודה דקאמר כל סמוך לעיר בין דאית ליה פותחת
בין דלית ליה פותחת ו"ל רבי יוסי כל שיש לו פותחת אפי' הוה בתוך
התחום ואי סמוך לא בעי פותחת דאי רבי יוסי צפותת תלל טעמא
דאפילו הוה סמוך בעי פותחת לא הוה ליה לסיימי ואפילו בתוך
תחום שבת אלא הכי הוה ליה למימר רבי יוסי אומר כל שנכנסין לה
צפותת דכיון דהוה תני כל הוה משמע דלר"ך פותחת סמוך או
רחוק למה לי דסיים ואפילו בתוך תחום שבת אלא לשמעינן דלא
בעי פותחת אלא למשרי שאין סמוך ורבי יהודה דלא בעי תרתי
נמי מרישא דרבי יוסי שמע מינה מדנקט כל שנכנסין לה צפותת
כיון דכולהו פותחת אית להו הכי אבעי ליה למתני רבי יוסי אומר
אפילו בתוך תחום שבת: **מתני'** אין מבקעין עצים לא מן הקורות
וכו'. לפי סוגיא של גמרא היא מתפרשת: לא בקרדום. קמס קרדום
עשוי כמין כלי אומנות שעושין בו אוכפות וסרגות שקורין אישי"ש
יש שעשו כעין כלי האומן שקורין צידגוא"ה שראשו הקצר דומה
לקרדומות שלנו וראשו השני דומה לכלי אומני אוכפות וסרגות
הקסוסים: ולא במגרה. שגי"ה כעין סכין מלאה פנימות וממחר
לקוך בו עצים וכלי אומן הוא: מגל. דולוייר"א או שרפ"א. וכולן
כלי אומן הן ונראה כעושה בו מלאכה לפיכך אסור: אלא בקופיץ. סתם
קופיץ הוא סכין של קצבים דומה לקרדומות שלנו שעיני כל אומן יש
שעושין בו שני ראשין והשני דומה לקרדום האוכפות דשמעינן
מיניה בגמרא ומינה טעמיה לא למלאכת אומן הוא: **גמ'**
והאמרת

(א) (מוספתא פ"ג, ג) לעיל
ג: שבת קמ"א, ג' ר"ש
ולא משמע הכי,

הגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה איבעיא להו
וכו'. ר' יוסי אומר ואפילו
בתוך תחום שבת לטעמיה:

לעני רש"י

איישי"ש [איש"א].
קרדום של עיש אוכפס.
צידגוא"ה [בישאגור].
כלי של גגרים שחתך
משני צדדיו. שגי"ה
[שיר"א]. משור.
דולוייר"א [נדלודור"א].
מעמד (מעין גרון).
שרפ"א. מגל. מוקפה.

מוסף רש"י

אין מבקעין עצים.
כיו"ט, לא מן הקורות.
הסדרות זו על גב זו
צוקת עומדות לצנין
(כע"ל ב). מולל של הקורות
המוקפות ומקורות לצנין
(שבת קמ"א). ולא מן
הקורה
שנשברה
בר"ט. הישנה שנשברה
היס מהשתל לסקה
קיימא ואפילו הכי אסור
הוא וכן השמות לא
איתן להכי (שם) ואע"פ
שעומדת מעשיו לסקה
הוא וכן השמות לא
להכי קיימא, כיון דמתקלי
לצנין השמות מתקלי
למילי וממא (ע"ל ב.).

מוסף תוספות

א. שהוא בגדולי קרקע
ומעמר אסור ב"ט.
רש"י חדש שבת עג' ד"ה
אפי'. ב. כדאמרינן היא
מאן דכניף מלאה
ממלאה חייב משום
מעמר. שטה. ג. או
מעיקר חתלת
לקיטתו כמקושש בשדה.
רש"י ט"ז ש"ס. ד. אבל זה
שכבר היה נכנס בקרפף
ותפורו אין בו משום
מעמר. ט.